

Nieuwsblad van en voor alle bewoners van het Van Stolkpark en de Scheveningse Bosjes. Uitgave van de Wijkvereniging "Van Stolkpark".

Een plein voor Roosje Pierson

Op 16 augustus 2016 besloot het college van burgemeester en wethouders het pleintje onder aan de Duinweg, waar Nieuwe Duinweg, Haringkade, Cornelis Jolstraat, Pansierstraat en Duinweg samenkomen, de naam Roosje Piersonplein te geven. Op het bord dat de naam aangeeft staat vermeld dat Roosje Pierson stichteres en eerste directrice van het Kinderhuis Vluchtheuvel aan de Duinweg 1 was. Van 1916 tot 1943 was dit pand als kindertehuis in gebruik voor de opvang van zorgbehoevende kinderen uit Scheveningen.

Het bovenstaande roept de vraag op wie Roosje Pierson was en wat de aanleiding was om het Kinderhuis Vluchtheuvel op te richten. Roosje Pierson werd op 24 april 1881 aan de Balistraat 25 in Den Haag geboren als Rosine Johanna Maria Pierson, dochter van Henri Daniel Pierson en Anna Henriette van Goudoever. Pierson is bankier

en een van de grondleggers van de bank Heldring & Pierson. In 1887 verhuist het gezin naar de Van Speijkstraat 1, waar het zal blijven wonen tot de verhuizing naar het Van Stolkpark in 1897.

Op 24 augustus 1896 had Pierson op een veiling Villa Margaretha aan de Hooge Duinweg gekocht uit de nalatenschap van mevrouw Ludovica Manuel-Dorrepaal. De Piersons gaven het huis de naam Villa Intimis. Vanaf 1899 luidde het adres Duinweg 4. De negentien kamers tellende villa stond dwars op een 1110 m² groot terrein op de hoek van Duinweg en Kanaalweg (nu Professor P.S. Gerbrandyweg) en was toen het enige gebouw in die hoek van het nog maar krap twintig jaar oude Van Stolkpark.

DE KINDERBOND

De verhuizing naar Scheveningen bleek van beslissende invloed op het verdere leven van Roosje Pierson te zijn. Ze maakte kennis met het oude dorp en zijn bewoners en

werd niet alleen getroffen door het eigen karakter en de diepgewortelde vroomheid, maar ook door de vaak erbarmelijke woonomstandigheden, de vele krotwoningen en asociale toestanden. Kinderen waren vaak de dupe. Samen met haar jongere zus Eudia, met wie ze veel optrok, meldde Roosje zich in 1899 aan bij de Nederlandsche Kinderbond. Vervolgens richtten zij een afdeling Scheveningen op, waarvan de achttienjarige Roosje voorzitter werd en Eudia secretaris.

De Nederlandsche Kinderbond was in 1891 naar Engels voorbeeld opgericht vanuit de vrouwenbeweging en het jaar daarop werd een Haagse afdeling gesticht. Het doel was 'bij kinderen, immers het volk der toekomst, rechtvaardigheid en medegevoel te kweken jegens al wat leeft, en ruwheid en baldadigheid tegen te gaan'. Als middel kwamen er kinderclubjes, die bijeenkwamen in door de gehele stad verspreide 'Kinderbondslokalen'. Uit een eigen bibliotheek konden de kinderen boeken lenen.

Door de 'jeugdige ijver en frissche toewijding' van Roosje en Eudia namen de clubjes

Vervolg op pagina 3

Inhoud

Een plein voor Roosje Pierson	1, 3
Schoonmaakactie	4
Kort nieuws	4, 9, 10
Welzijn Scheveningen	5
Interview leerlingen VCL	5
10 jaar buurtfeest	6, 7
Projecten waar de wijk bij betrokken is	8
Bouwen en breken	10
Wijkinformatie	12
Agenda 2017	12

Elkaar kennen, elkaar helpen

Buurtgenoot gezocht

Hulp bij Mantelzorg

Met deze vrijwilligersfunctie maakt u twee mensen in één klap blij.

Welzijn Scheveningen helpt senioren zo lang mogelijk zelfstandig thuis te wonen. Met uw hulp gaat dat een stuk prettiger. Helpt u mee?

“Ik ben Jannie (75 jaar) en zorg nu ongeveer drie jaar 24 uur per dag voor mijn man Henk (80 jaar). Ik doe het met liefde, maar soms is het wel zwaar. Ik had weinig tijd om wat leuks te doen voor mezelf, omdat ik mijn man niet alleen thuis wilde laten. Sinds de vrijwilliger 1 keer in de week samen met mijn man gaat wandelen, heb ik weer even tijd om iets leuks te doen. Wat heb ik het bridgen gemist zeg!”

Dit is een van de honderd vacatures op onze website

Petra Frankfort en Lindsey Grootveld

Meld u aan (070) 416 20 20 info@vrijwilligerspuntscheveningen.nl

www.vrijwilligerspuntscheveningen.nl

op Scheveningen na 1899 snel in omvang toe. De afdeling Scheveningen zag haar activiteiten zelfs verdubbelen, van drie clubjes van dertig kinderen naar 180 kinderen. Ook vader Pierson leverde een bijdrage. Hij stelt het prieel bij Villa Intimis ter beschikking en laat het inrichten tot een 'zeer geschikte lokaliteit waar de kinderen zeer gezellig worden ontvangen'. In 1908, toen de tijd van de Kinderbond al voorbij was, organiseerde Roosje in het prieel bijeenkomsten van fabrieksmeisjes, jonge vrouwen en jonge moeders: gezellige middagen, waarop werd geholpen met naaien, werd voorgelezen, gezongen en uit de Bijbel verteld.

SCHEVENINGEN: HET ARBEIDSVELD VAN ROOSJE

De wegen van de beide zusjes Pierson scheidden zich na enige jaren. Na het behalen van haar verpleegstersdiploma in 1906 werd Eudia directrice van de Onderlinge Vrouwenbescherming, die zich ontfermde over ongehuwde moeders en 'onverzorgde' zuigelingen. In die functie zal ze ook in later jaren met Roosje contact houden.

Roosje bleef actief op Scheveningen. Het werd haar alras duidelijk dat er op Scheveningen veel problemen waren. De vissershuisjes waren bouwvallig en te krap voor de vaak kinderrijke gezinnen. Doorgaans waren ze gegroepeerd in hofjes, waar de bewoners de gemeenschappelijke ruimte, waterkraan en WC moeten delen. Bij de opeenhoping van zoveel mensen was hygiëne ver te zoeken. Veel Scheveningers, jong en oud, verkeerden in een fysiek slechte conditie en waren snel vatbaar voor ziektes als tuberculose. Bovendien was, als de vader op zee was, de gezinssituatie uiterst wankel. Als de moeder ziek werd, kwam de verzorging van de kinderen in gevaar. Opvang van de kinderen door familieleden bleek vaak niet mogelijk.

Geleidelijk aan rijpte bij Roosje een plan. Haar initiatief werd uitgewerkt, samen met onder anderen de predikanten op Scheveningen en de reder Aalbert Pronk, die 'vader' van het hervormde weeshuis op Scheveningen is. Binnen een paar maanden was de oprichting van een kinderkuis op het dorp een feit. Het zal de naam 'Vluchtheuvel' krijgen. Het doel is 'verzorging en opvoeding op christelijke grondslag van kinderen van alle gezindten op Scheveningen, die door ziekte, overlijden of om andere redenen de moederzorg ontberen'. In Roosjes eigen woorden betekende dit dat de kinderen op Vluchtheuvel behalve lichamelijke verzorging ook een gelukkige jeugd moeten krijgen. Roosje werd de eerste direc-

Roosje Pierson met twaalf van haar 'oppaskinderen' op het balkon van Duinweg 1 (collectie mevrouw R. van den Berg)

trice, met als plaatsvervangster Sophie van der Mersch en de verpleegster en onderwijzeres Margaretha Gunning als derde staf lid. Bij het zoeken naar een geschikt pand viel het oog op de villa Mariaheuvel op de hoek van Duinweg en Pansierstraat.

OPENING 17 MEI 1916

Op 17 mei 1916 ging Roosjes wens in vervulling: Vluchtheuvel werd feestelijke geopend. Nog diezelfde maand werden er twaalf tot veertien kinderen opgenomen, een aantal dat snel opliep. Roosje noemde ze trots haar 'oppaskinderen', en liet zich met hen op de foto zetten. Al was het streven opname tijdelijk te laten zijn en de kinderen zo snel mogelijk weer naar hun eigen omgeving terug te laten gaan, in een aantal gevallen liep het 'tijdelijk' op tot wel zes jaar. Tot 1925 was Roosje Pierson directrice van Vluchtheuvel. Zij trok in bij haar vader op Villa Intimis, die inmiddels weduwnaar was geworden, totdat hij in 1939 naar Ommen verhuisde, en Roosje naar Pension Idzerda op Van Stolkweg 13. Zij bleef nog wel betrokken bij de gang van zaken op Vluchtheuvel.

25 JAAR VLUCHTHEUVEL 1941

Op Vluchtheuvel kon in 1941 nog net het 25-jarig jubileum gevierd worden. Op last van de bezetter moest Scheveningen onderdeel van de Vesting worden. De bewoners moeten verhuizen.

De kinderen van Vluchtheuvel en hun leiders vonden onderdak in een landhuis in het Gelderse Eerbeek. Roosje Pierson, inmiddels met Sophie van der Mersch verhuisd naar Riouwstraat 43, deed haar best

nog de Vluchtheuvel met raad en daad bij te staan.

VLUCHTHEUVEL VERHUIST

Toen de oorlog eenmaal voorbij was, blijkt dat Duinweg 1, aanvankelijk door de Duitsers gevorderd, daarop door de Nederlandse regering werd gevorderd en bestemd voor het ministerie van Defensie. Met veel inspanning en moeite lukte het een pand op het Seinpostduin te kopen, waar vanaf 1950 de Vluchtheuvel kan worden voortgezet. Als op zaterdag 18 februari 1950 de nieuwe Vluchtheuvel geopend wordt, is Roosje Pierson een van de stralende rondleiders.

DE LAATSTE JAREN

Op haar zeventigste verjaardag in 1951 werd juffrouw Roosje nog eens in het zonnetje gezet. Samen met juffrouw Sophie werd haar een feestprogramma voorgeschoteld: 'De kinderen van klein tot groot hebben hun beste beentje voortgezet en in zang en spel hun blijdschap geuit.'

Na het overlijden van Sophie van der Mersch besloot Roosje Pierson als 72-jarige soldaat bij het Leger des Heils te worden. Zij vulde haar laatste jaren met spreekbeurten en getuigenissen en huisbezoek. Haar overlijden op 14 april 1956 markeert de afsluiting van een tijdperk.

DUINWEG 1

Sinds enkele jaren komen er weer kinderen in het vroegere onderkomen van Vluchtheuvel aan de Duinweg. Het is nu een kinderdagverblijf.

Anneke Landheer-Roelants

Van de Belvédère gezien...

Kort nieuws

Meer informatie op de website en in e-mailnieuwsbrieven

Over de Kort Nieuws items vindt u meer informatie op onze website: www.vanstolkpark.nl. Stuur voor aanmelding voor onze e-mailnieuwsbrieven een mail met uw naam en adres naar: info@vanstolkpark.nl.

Buurtfeest

Het 10e buurtfeest voor de bewoners van onze wijk was een supergezellig en geslaagd feest – met leuke activiteiten voor kinderen (step- en hooverboardrace, springkussen etc.) en voor volwassenen een fantastische quiz onder de bezielende leiding van Bernard Ledeboer. De scherpe vragen kwamen van de grootste kenner van de wijk, Anneke Landheer. Er was heerlijk eten met goede muziek.

Heel veel dank aan het feestcomité, Hannah Schoch, Mark Visscher, Annemarie van Gerwen en Sytse Zuidema, en aan Bas Brand voor zijn speciale en muzikale ondersteuning.

Aan het eind van het feest zijn de organisatoren voor het buurtfeest van 2017 bekendgemaakt. De organisatie in 2017 is in handen van Paola Crone & Willem Zuidema, Petri van Hal & Peter te Koppele, Liliane van Heijningen & Martin Hogendoorn en Eewoudt Post. Het feest van 2017 zal wederom vlak voor de grote vakantie plaatshebben. Als datum is gepland 17 juni 2017.

Statushouders

De gemeente benaderde ons vorig jaar met de mededeling dat er statushouders (asielzoekers met een verblijfsvergunning) zouden worden gehuisvest aan de Scheveningseweg. Dat is inmiddels het geval. Drie paviljoens zijn verbouwd. Omwonenden en bestuurders van de omringende wijkverenigingen kregen de gelegenheid de paviljoens te bekijken. In één paviljoen wonen alleengaande statushouders; in het tweede gezinnen/personen met een familieverband. Intussen wordt ook het witte gebouw tegenover de halte van lijn 1 in gereedheid gebracht voor de tweede groep bewoners. Na de eerste groep van dertig personen zullen er nog eens vijfenveertig personen worden gehuisvest. Zij zijn merendeel afkomstig uit Syrië en Eritrea. Er is een huismeester aanwezig en Vluchtelingenwerk Nederland is er vaak om informatie en advies te geven. De ge-

meente hecht eraan open te zijn over de gang van zaken. Daarom zijn er regelmatig besprekingen voor overleg en informatie. Daarbij is onze voorzitter aanwezig, evenals vertegenwoordigers van het stadsdeel, omringende wijkverenigingen, de parochie, de wijkagent, Welzijn Scheveningen en Vluchtelingenwerk. Onze laatste informatie van de gemeente is een brief van 28 november, waarin de komst van de tweede groep over enkele weken werd aangekondigd. Daarin staat ook een oproep zich aan te melden voor vrijwilligerswerk. Dat kan bij Welzijn Scheveningen. Zie voor gegevens van die organisatie p. 2 en 5 in dit blad, of kijk voor meer informatie op de website van de gemeente onder zoekwoord statushouders.

Fietsenoverlast op de stoep

Wij constateren dat de stoep van de Kanaalweg vol staat met fietsen. Als voetganger moet je je door de fietsen een weg zien te banen, zeker als je met een kinderwagen of rolstoel loopt. De panden aan de Kanaalweg, veel met meerdere woningen, hebben veelal geen fietsenberging. Aan de gemeente hebben wij gevraagd of ze ter zake van die overlast maatregelen zou willen treffen. De gemeente Den Haag pakt inmiddels een deel van het probleem aan, te weten de overlast van ongebruikte fietsen ('weesfietsen'). Nadat zij in het stadsdeel Zeehelden samen met de wijk met succes de overlast van de weesfietsen heeft aangepakt, zal zij in 2017 datzelfde doen in Duinoord. De gemeente heeft ons gezegd dat een dergelijke gerichte aanpak in onze wijk op dit moment nog geen prioriteit heeft. Dat neemt niet weg dat men de aanwezigheid van weesfietsen aan de gemeente kan melden. Wanneer is gebleken dat het inderdaad om weesfietsen gaat, haalt de gemeente ze na enige tijd weg. Zie: <http://www.omroepwest.nl/nieuws/2870012/Gemeente-Den-Haag-ruimt-weesfietsen-Regentessekwartier-en-Zeeheldenkwartier-op> en <http://www.omroepwest.nl/nieuws/3185762/Den-Haag-gaat-samen-met-bewoners-nog-meer-weesfietsen-weghalen>.

Daarnaast vinden wij dat de stoepen op de Kanaalweg ook zonder het weghalen van de weesfietsen nog erg smal zijn. Willen de bewoners van de Kanaalweg die geïnteresseerd zijn in plaatsing van fietsnietjes of een tweede fietsenberging in hun buurt dit melden aan info@vanstolkpark.nl? Tot slot willen we de bewoners zelf ook oproepen hun fietsen zo ordelijk mogelijk te stallen en van een eventueel aanwezige achterom gebruik te maken voor stalling op eigen terrein.

Schoonmaakactie

Hans Wassenaar organiseert regelmatig een schoonmaakactie. Hij vertelt wat er bij komt kijken en hoe u zich kunt aanmelden.

Eind 2015 zijn wij, Saskia de Veer-de Ligt, Eric Rasmussen, Joyce Fredriksz en ikzelf, begonnen om het Scheveningse Bos (dat wil zeggen: de strook tussen de Kanaalweg en Prof. Teldersweg (Shell-pomp)), schoon te maken. Het idee is geboren toen ik Saskia alleen bezig zag rommel op te ruimen en in prullenbakken te doen. Na een gesprek met haar besloten we dit met een groepje te doen in een vaste frequentie. De eerste schoonmaakactie was op 12 december 2015. We plannen de schoonmaakactie in beginsel telkens bij het begin van een nieuw seizoen: op de tweede zaterdag van maart, juni, september en december.

Het gaat erom dat we het bos op zo'n zaterdagochtend ontdoen van niet-natuurlijke spullen zoals papier, glas, plastic, karton, blikjes, ijzer, etc. We komen van alles tegen: kleding, een salontafel, pasjes, een fietsketting, gasmasker, een grote reiswekker en grote platen karton.

We ontvangen materialen van de heer Zaidan van de afdeling Milieu op het Stadsdeelkantoor Scheveningen. De materialen zijn zwerfvuulgrijpers, handschoenen en vuilniszakken. We hebben nu 5 zaterdagochtenden van 1,5 uur achter de rug. De Starbucks in het Shell-tankstation bij de Prof. Teldersweg heeft ons tot tweemaal toe gratis koffie verstrekt.

We hebben zo nu en dan mensen die zich eenmalig aansluiten; zo hebben we ook een zondagsschoolgroepje gehad met ouders en kinderen. Binnenkort doen twee medewerkers van het Stadsdeelkantoor mee, te weten de heren Lindeman en Zaidan.

Als lezers geïnteresseerd zijn om incidenteel of structureel mee te doen met de schoonmaakactie, dan kunt u zich aanmelden met een e-mail aan de coördinator Schoonmaakactie: hanswassenaar@casema.nl.

Hans Wassenaar

Wijkgenoot heeft uw hulp nodig

Welzijn Scheveningen wordt geconfronteerd met een toenemende vraag om hulp en ondersteuning door vooral zelfstandig wonende senioren in stadsdeel Scheveningen. Er zijn momenteel te weinig vrijwilligers om direct aan dit groeiende aantal hulpvragen te kunnen voldoen.

In nauwe samenwerking met de beroepskrachten van Welzijn Scheveningen geeft een enthousiast en betrokken team, van maar liefst 485 vrijwilligers inmiddels, naar aller tevredenheid ondersteuning aan stadsdeelgenoten. Voor de volgende diensten worden vrijwilligers gezocht: Bezoek aan Huis, Hulp bij Thuisadministratie, Hulp bij Mantelzorg, de Telefooncirkel, de Particuliere Vervoersdienst, de Boodschappendienst en de Klussendienst. Ook de drukbezochte wijkcentra van Welzijn Scheveningen zoeken ter versterking van hun teams nog enkele vrijwilligers. De functies variëren van Activiteitenbegeleider tot Receptionist,

Kok, Beheerder van de speeltuin, Medewerker voor de Sociale Winkel of Gastvrouw/Gastheer. Zoals u ziet, voor elk wat wils bij Welzijn Scheveningen!

Meld u vandaag nog vrijblijvend aan voor meer informatie via (070) 416 20 20 of info@vrijwilligerspuntscheveningen.nl. Het Vrijwilligerspunt is gedurende de kerstvakantie beperkt geopend. Op www.vrijwilligerspuntscheveningen.nl vindt u de openingstijden en de meest actuele vacatures.

Interview leerlingen VCL

Het invoeren van betaald parkeren in de wijk en de tijdelijke verhuizing van het VCL zorgen voor een veel rustiger straatbeeld: minder auto's en minder fietsers. Toch ziet de oplettende hondenuitlater in de ochtend ook nieuwe gezichten op de fiets zitten, zoals Eva, Joska en Kiki - VCL'ers die vorig jaar nog naar school liepen en nu de fiets pakken. Ik sprak met hen over de oude en de nieuwe school.

Zijn jullie er al aan gewend om op de fiets te stappen?

Joska: Eerst vond ik het vervelend, nu ben ik eraan gewend en is het ook wel lekker om even uit te waaien op de fiets. Kiki: En wij krijgen er een betere conditie van. Eva: Ik moet wel iets eerder weg van huis en als het regent is het echt vervelend.

Missen jullie het oude gebouw?

Allen: Nee, niet echt, behalve dat het lekker dicht bij huis was.

Hoe is het om in het gebouw van het Aloysius College les te krijgen?

Eva: Het is een mooie maar oude school met

ruime lokalen. Kiki: Eens, maar de gangen en trappen zijn erg smal, je stoot je makkelijk. Joska: En de kantine is ook erg klein.

Zijn er ook echte voordelen op de nieuwe locatie?

Joska: De sportvelden bij het AC zijn wel heel fijn. Kiki: Dat scheelt ook tijd met heen en weer rijden naar KZ wat wij vanuit het VCL altijd deden. Joska: En er zit een ijssalon aan de overkant van het AC, dat hebben wij bij het VCL ook niet. Joska: Ik ben wel benieuwd hoe het straks gaat als de stathouders daar ook gaan wonen. Kiki: Er zit een hek tussen en wij mogen niet naar hen toe. Eva: En ik hoop dat niemand gaat discrimineren. Joska: En soms landt er een traumahelikopter vlak bij de school, dat is ook wel cool.

Kijken jullie ernaar uit om weer terug te gaan naar het nieuwe gebouw van het VCL in het Van Stolkpark?

Eva: Ja, het wordt wel mooi met grotere lokalen, ruimere gangen en moderner. Joska: Met groenere pleinen en meer plekken waar je kan zitten. Kiki: Gelukkig blijven er wel een paar dingen bij het oude zoals de oude villa met een loopbrug naar het nieuwe gebouw en de paardjes [redactie: van Escher] aan de kant van de Van Stolkweg.

Gert Muller

10 jaar buurtfeest

Hanneke schreef het eerste verslag over het Van Stolkfeest, en Caroline de Jong vroeg haar hoe het tot stand kwam.

Tien jaar geleden alweer, jeetje wat gaat de tijd snel. Ik moet echt even graven in mijn geheugen.

In 2006 woonden wij 4 jaar in het Van Stolkpark, met 3 kleine kinderen. Daarvoor hadden we al twee keer een heel leuke straatspeeldag meegemaakt in het Statenkwartier en ik vroeg me af waarom in onze buurt niet zo iets werd georganiseerd. Ik raakte daarover in gesprek met Pablo Mendes de Leon, wiens dochter bij onze oudste zoon in de klas zat.

Pablo zat op dat moment in het wijkbestuur en het leek me een ideale taak voor het bestuur om een leuk straatfeest te organiseren. In plaats daarvan vroeg Pablo mij het initiatief voor de organisatie van het eerste buurtfeest op me te nemen, samen met Jeroen en Maurice Kodde, Benita en Andreas Schmidt Ott en Pieter en Sabine Van Tuyll. Ik ben daarop een onderzoekje in de buurt gaan doen om uit te vogelen hoeveel kinderen er eigenlijk in het Van Stolkpark woonden. Huis aan huis heb ik aangebeld en uiteindelijk kwamen we geloof ik op ongeveer 55 kinderen. Het leuke daarvan was dat ik daardoor veel mensen heb leren kennen en bovendien ontdekte welke zeven straten officieel tot het Van Stolkpark worden gerekend. Al gauw bleek dat een straatspeeldag niet helemaal was wat we zochten. Het aantal kinderen was daarvoor te klein, zeker omdat veel van de middelbare scholieren waarschijnlijk niet zouden komen. We wilden bovendien meer een buurtfeest, ook om de samenhang in de buurt te versterken en iets leuks te doen voor de ouderen.

De nadruk lag toen echt op veel spelletjes op straat voor de kinderen en een kop thee met zelfgebakken taart en daarna een 'bring your own'-stijl borrel voor de ouders. Dat laatste wel een beetje heimelijk, met een biervaatje in mijn tuin, omdat we er niet helemaal zeker van waren of we voor het schenken van alcohol een vergunning nodig hadden. De voorbijrijdende wijkagent vond het allemaal heel mooi en heeft nooit iets gezegd over de alcohol.

Het grappige van die allereerste keer was dat ook de 'bewoners' van de Iraanse ambassade (waarschijnlijk de ambassadeur en zijn gezin) kwamen en ook een paar nieuwsgierige oudjes uit het rusthuis die op de gratis taart en wijn afkwamen :)

Hanneke Wolterbeek-van Tulder

Projecten waar de wijk bij betrokken is

VISIE WIJK- EN BUURTGROEN STADS-DEEL SCHEVENINGEN

De gemeente heeft voor het opstellen van deze visie een klankbordgroep geformeerd, waar de verschillende Scheveningse wijken en enige belangenorganisaties in deelnemen. Er is een inventarisatie van het huidige groen opgesteld; vervolgens is een aantal belangrijke uitgangspunten voor de stadsdeelvisie met elkaar besproken. Behoud en aanvulling van straatbomen en groene pleintjes zijn voor onze wijk van belang. Tevens is aandacht gevraagd voor ecologische verbindingen voor kleinere dieren; denk aan kleine groenvoorzieningen voor specifieke vogelsoorten (bijvoorbeeld mussen) en vlinders. Daarnaast ook aandacht voor ontstening in heel Scheveningen, niet alleen ten behoeve van plant en dier, maar ook voor klimaat en milieu en zo voor meer woonplezier. Onze wijk is natuurlijk al heel groen, maar aandacht voor minder bestrating in tuinen is ook bij ons van belang. De visie biedt na vaststelling begin volgend jaar houvast voor uitwerkingen op wijkniveau.

TRAMLIJN 1

Vele inwoners van onze wijk maken gebruik van tramlijn 1 of zij gebruiken de Scheveningseweg op andere wijze als route van en naar het centrum. Een prachtige weg, omzoomd door rijen bomen, die allure uitstraalt. Noodzakelijke vernieuwing van het tramtracé vormt een mogelijke bedreiging voor de bomenrij daarlangs, maar biedt ook kansen om de allure van de weg te versterken. De gemeente heeft hiervoor een denktank ingesteld. De tramlijn moet gaan voldoen aan nieuwe eisen voor onder andere reizigers met een beperking en de zwaardere tramstellen vereisen een betere fundering. De verschillende wijkverenigingen langs de Scheveningseweg zijn in de denktank vertegenwoordigd evenals een aantal belangengroeperingen.

Voor het Van Stolkpark is tramlijn 1 een belangrijke openbaarvervoersverbinding, die hetzelfde of een beter serviceniveau moet gaan bieden. Daarnaast heeft de Scheveningseweg een hoge cultuurhistorische waarde en is hij onderdeel van de aaneengesloten parken Scheveningse Bosjes en Park Zorgvliet met een grote ecologische waarde. Er wordt gezocht naar een oplossing waarbij de tram voldoet aan eisen van veiligheid en comfort, de fundering daarop is berekend, de allure van de Scheveningseweg behouden blijft of zelfs wordt versterkt en het huidige oude bomenbestand zoveel mogelijk wordt behouden. Complicerende factor is de gezondheid van de huidige

kastanjes, waarvan een deel door de bloedingsziekte geen lang leven is beschoren. Verwachting is dat er binnen afzienbare tijd een voorstel in de denktank kan worden besproken.

STADSLABS/PLANNEN VOOR DE SCHEVENINGSE BOSJES EN WESTBROEKPARK

De wethouder voor groen, de heer Revis, heeft naar aanleiding van de ruim 3000 reacties op de plannen voor het internationale park verklaard hier niet mee door te willen gaan. Echter helemaal niets doen is volgens de gemeente geen optie. Ten behoeve van de groeiende bevolking van Den Haag is een inventarisatie van de wensen voor de Scheveningse Bosjes en het Westbroekpark nodig. Bij wijze van experiment zijn daarvoor acht stadslabs georganiseerd, één in ieder stadsdeel, waarbij bewoners zich konden aanmelden voor een onderlinge discussie. Daaraan voorafgaand heeft vanuit de omringende wijkverenigingen een gesprek plaatsgevonden met de organisator. De wijkverenigingen hebben erop gewezen, dat het democratisch gehalte van het voorgehouden proces laag is en dat wij een denktankachtige aanpak zoals bij tram 1 en de Verkeersvisie veel beter vinden. Die denktank zou vervolgens bewoners/de achterban vanuit de wijkverenigingen kunnen raadplegen. Het heeft niet mogen baten. De stadslabs kwamen er toch.

Naast bestuursleden hebben ook bewoners deelgenomen aan verschillende stadslabs. De opkomst was zeer wisselend, van 3 mensen in stadsdeel Laak, tot ruim 40 in Centrum en Segbroek. Overal was de waardering voor de rust en natuurbeleving de belangrijkste input. Geen reuring, geen toegevoegde trekpleisters, wel meer toezicht, handhaving en goed beheer. De denktank is inmiddels samengesteld uit vertegenwoordigers van de verschillende stadslabs. Samen met andere Scheveningse wijkorganisaties zijn wij het als wijkvereniging er niet mee eens dat daar geen vertegenwoordiging van Scheveningse bewoners in is opgenomen en we hebben dat voorgelegd aan de projectleiding en in tweede instantie ook aan de wethouder. Wij vinden het ongewenst en ondemocratisch dat er plannen worden gemaakt voor Westbroekpark en Scheveningse Bosjes zonder dat diegenen die er dagelijks gebruik van maken, een inbreng kunnen leveren. Het lijkt erop dat over ons maar zonder ons wordt gepraat en besloten. Wilt u het proces van deze aanpak volgen, dan kunt u zich aanmelden voor een nieuwsbrief via www.stadslabgroen.nl.

Zie voor de brief aan de wethouder de website vanstolkpark.nl.

WESTBROEKPARK

Velen van u die al langer in het Van Stolkpark wonen of kind geweest zijn in Den Haag, hebben goede herinneringen aan de midgetgolfbaan in het Westbroekpark. Een leuke plek voor kinderpartijtjes of een uitje met de grootouders. Helaas bleek de midgetgolfbaan niet langer exploitabel en is deze verdwenen. De gemeente heeft vervolgens een tender uitgeschreven voor de ontwikkeling van een nieuw concept horeca/maatschappelijke functie/toiletvoorziening op de plek van de voormalige midgetgolfbaan. Groene inpassing en aansluiting bij de functie van park waren belangrijke voorwaarden. Deze tender is gewonnen door een bedrijf dat ter plaatse een maatschappelijke functie wil combineren met een bescheiden horeca. Er zal een groentetuin worden aangelegd, waar mensen met afstand tot de arbeidsmarkt een plek vinden. De groenten zullen worden verwerkt in het erbij gelegen glazen café. De uitwerking van de plannen vindt nu plaats; de ondernemer hoopt komend jaar met de groentetuin te kunnen beginnen. De toiletvoorziening zal openbaar toegankelijk zijn van 9 uur 's ochtends tot 8 uur 's avonds, waarmee de overlast rond de speeltuin hopelijk tot het verleden behoort. Daarnaast trekken wij als wijkvereniging samen op met wijkvereniging Noordelijk Scheveningen voor wat betreft de evenementenkalender van het Westbroekpark. Wij hebben er herhaaldelijk bij de gemeente op aangedrongen het aantal evenementen te beperken tot twee per jaar. Luidruchtige evenementen of evenementen met een sterk uitgaans karakter horen niet thuis in het Westbroekpark. Daarvoor zijn Scheveningen of centrum Den Haag de aangewezen plekken.

MADURODAM

Zoals u weet heeft Madurodam plannen om uit te breiden. De gemeente heeft als randvoorwaarde het volgende aan Madurodam meegegeven:

- Het groen in de omgeving moet groen blijven en er in kwaliteit niet op achteruit gaan
- Het groen moet openbaar toegankelijk blijven
- Parkeren en logistieke afwikkeling moeten zorgvuldig worden uitgewerkt
- Omwonenden en belanghebbenden zullen worden betrokken bij de uitwerking van de businesscase

Madurodam heeft daarop een overleggroep

in het leven geroepen, waar de omringende wijkverenigingen en belangengroepen aan deelnamen. Onbevredigend was daarbij dat die deelnemers werd voorgehouden dat gedurende het proces niet met de buitenwacht over de voorgelegde plannen mocht worden gecommuniceerd. Reden waarom wij van het begin af aan hebben aangegeven slechts de belangen van de wijk in algemene zin naar voren te kunnen brengen, zonder mandaat om namens de bewoners te besluiten. Datzelfde gold voor alle wijkverenigingen. Daarnaast heeft de overleggroep erop aangedrongen om de bewoners goed te informeren. Na enige sessies waarbij de wens van Madurodam tot gebruik van het hele bos naar de prullenbak was verwezen en wij uitdrukkelijk wezen op zowel de randvoorwaarden van de gemeente als de bijzondere kwaliteiten van het bos, kwam er een opzet uit de bus, waarbij 1,6 ha nodig zou zijn voor de uitbreiding en herschikking van functies. Meer groen binnen de opzet van Madurodam, groene daken en ook uitplaatsing van ondersteunende functies zou Madurodam voldoende uitbreidingsmogelijkheden geven. Tegen dit voorstel bestond nog steeds weerstand, bij sommige deelnemers ten principale, bij anderen vanuit de gedachte dat het plan nog

verder verbeterd zou kunnen worden met minder beslag op het bos. Ook bestaan er vragen over de insteek van Madurodam om de verblijfsduur van bezoekers te verlengen (ten behoeve van een betere exploitatie). Madurodam heeft dit plan echter wel naar de gemeente gestuurd en de overleggroep (nog) geen rol gegeven bij het overleg met de gemeente. De wijkvereniging heeft enige kritische kanttekeningen aan de wethouder gestuurd over zowel de gang van zaken als het ruimtebeslag.

Madurodam heeft vlak voor de grote vakantie een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd. Een tweede voorlichtingsbijeenkomst was beloofd voor na de vakantie en werd gepland voor 27 november. Ondertussen heeft de wijkvereniging nogmaals haar zorgen over de gang van zaken naar de wethouder gestuurd. De waarde van het bos wordt bepaald door het rustige karakter met een relatief grote verscheidenheid aan vogels en planten. De Haagse Natuurvereniging (AVN) heeft een inventarisatie uitgevoerd, die de bijzondere kwaliteiten van dit stukje bos goed in beeld heeft gebracht. Zie: avn.nl. Een dergelijk bos is slechts in stand te houden bij een bepaalde minimale omvang. Een inbreuk van Madurodam (of een andere functie, denk aan

Tegen de vorige uitbreiding van Madurodam protesteerde mevrouw van der Toorn uit Scheveningen. Ze had de boompjes als schoolkind zelf geplant! Uiteindelijk is er in 1992 maar weinig bos gekapt.

de eerdere plannen voor het internationale park) is daarmee onverenigbaar. Los daarvan waarderen natuurlijk vele inwoners het bos vanwege de rust en betrekkelijke ongereptheid. Daar waar andere delen van de Scheveningse Bosjes intensiever worden gebruikt, is dit deel achter Madurodam een oase van rust. Dat willen we graag zo houden!

Els Fischer

Van de Belvédère gezien...

Kort nieuws

Verkeersvisie

De gemeente Den Haag heeft een 'Verkeersvisie Scheveningen' ontwikkeld, waarin het erom gaat hoe Scheveningen toegankelijk blijft op drukke dagen en bij toenemende drukte in de toekomst. Daartoe werden denktanks ingezet bestaande uit bewoners, ondernemers en andere belangengroepen. Uw wijkvereniging was daar ook bij betrokken. Wij hebben vooral de aandacht gevestigd op blijvende bereikbaarheid en het voorkomen van sluipverkeer door de wijk.

4 meiherdenking

Op 4 mei vond in onze wijk de dodenherdenking plaats bij het monument van het Englandspiel. Het 'Englandspiel' (1942-1944) was in de Tweede Wereldoorlog een schimmig spionnenspel tussen Groot-Brittannië en Duitsland. Nederlandse geheim agenten werden door de Britse geheime dienst gedropt en kort daarna opgepakt; aanvankelijk door zenders uit te peilen, later werden anderen gedwon-

gen naar Engeland berichten te zenden. De agenten verstopten daarin codes -security checks- die aangaven dat ze gevangen waren genomen of dat er iets niet pluis was. Vierenvijftig van de negenenvijftig agenten kwamen om door executie, de meesten in het concentratiekamp. Jarenlang is gedacht dat de Britten de geheime codes die de geheim agenten stuurden verkeerd interpreteerden door slonzigheid. Nadat Britse geheime documenten zijn vrijgekomen, is de mening geopperd dat de Britten welbewust de security checks negeerden en de Nederlandse agenten opofferden – ofwel met de bedoeling de Duitsers in de waan te brengen dat een invasie werd voorbereid en verplaatsing van troepen naar het

Oostfront niet zinvol was, ofwel om hen te laten denken dat de informatie waarover zij beschikten, juist was. Zie verder: <http://anderetijden.nl/aflevering/501/Englandspiel-Germanygame> en <https://nl.wikipedia.org/wiki/Englandspiel>

Tijdens de 4 meiherdenking waren nog enkele verzetslieden, nabestaanden, autoriteiten en omwonenden aanwezig. Ter nagedachtenis aan de geheim agenten werden bloemen gelegd. Namens de wijkvereniging hebben kinderen uit onze wijk een boeket gelegd. Het beeld van Icarus is van de beeldhouwer Titus Leeser (1903-1996). Het is in 1980 door prinses Juliana - toen net geen koningin meer - onthuld.

Van de Belvédère gezien...

Kort nieuws

Betaald parkeren

Op 1 maart jl. is het betaald parkeren ingevoerd. Eindelijk, nadat het bestuur, en in het bijzonder Caroline de Jong en Els Fischer, het parkeerprobleem bij de gemeente aan de orde stelde, enquêtes organiseerde, brieven schreef en wet-houders bewerkte. In het begin was het wennen aan de betaaltijden, aanmelden van bezoekers en parkeerverboden. Het resultaat mag er echter zijn. De straten staan niet meer vol met busjes en auto's uit andere wijken. Er staan minder geparkeerde auto's. Onze wijk ziet er nu netter uit. We hopen dat iedereen blij is met de verbetering.

Van Stolkweg oud

Van Stolkweg nieuw

Nextdoor nu ook in onze wijk

In onze wijk is al enige tijd een WhatsApp-groep actief, die zich richt op het onderling communiceren over (al dan niet acute) onveilige en verdachte situaties; die app is dus gericht op veiligheid in de buurt. Per buurt is er een aantal buurtverspieters. Na een jaar lijkt het dat de actie goed functioneert. De app is opgezet door Chantal van Hellenberg Hubar.

Daarnaast is sinds enige tijd ook "Nextdoor" actief in onze buurt. Nextdoor heeft een bredere opzet dan de WhatsApp-groep. Het is een besloten website en/of app voor de buurt, waarvoor alle geïnteresseerde bewoners zich kunnen aanmelden om mee te doen. Als bewoner kun je informatie lezen of zelf posten over bij-

voorbeeld activiteiten in de buurt ('Buurtheest!'), meepraten over ontwikkelingen in en om de buurt ('Uitbreiding Madurodam'), zoeken naar een oppas in de buurt, een aanbeveling voor een vakman vragen ('Help lekkage!'), verdachte activiteiten melden, je spulletjes te koop aanbieden, of gewoon eens kijken wie eigenlijk je burens zijn op de buurtkaart.

Net als bij andere vormen van sociale media werkt het natuurlijk beter naarmate er meer bewoners meedoen. Momenteel zijn er reeds 81 bewoners uit 69 woningen in onze wijk aangesloten bij onze Nextdoor-groep. Ook in wijken om ons heen zijn Nextdoor-groepen begonnen: het Statenkwartier, de Archipel, Duttendel en het Zeeheldenkwartier hebben actieve Nextdoor-groepen. Als lid kun je kiezen of je meedoet met alleen onze eigen buurt, of dat je ook meedoet met de omliggende buurten.

In december zal er bij de meeste huishoudens die nog geen lid zijn van onze Nextdoor-groep een kaart in de bus vallen met een uitnodiging om mee te doen. Mocht je deze niet ontvangen hebben maar je wel willen aanmelden bij onze Nextdoor-groep, dan kun je je melden bij de redactie en dan regelen we je aanmelding voor je. Je kunt je ook aanmelden via <http://vanstolkparkenscheveningsebosjes.nextdoor.nl/> of je kunt de Nextdoor-app downloaden uit de App Store of van Google Play. Tot ziens op Nextdoor!

Allemaal digitaal

Het heden is digitaal en de toekomst nog meer. Daarom wil de overheid zestigplussers stimuleren om een tablet of computer te gebruiken. Niet alleen voor het gemak van de senioren – ha, fijn, internetten, betalen, chatten, filmpjes kijken! – maar natuurlijk ook voor dat van de overheid zelf. Alles elektronisch – weg met de papieren belastingaangiften en vragenformulieren!

Op weg daarnaar toe stelt de overheid senioren in de gelegenheid zich de nodige kennis en vaardigheden eigen te maken door middel van cursussen. Op verschillende plaatsen in en om Den Haag zijn die te volgen, onder meer in de Haagse bibliotheken, dus ook in uw eigen Bibliotheek Scheveningen.

Eind december/begin januari 2017 maken de bibliotheken hun planning van de cursussen voor tablet en computer bekend, voor zowel beginners als gevorderden. De kosten zijn maximaal € 10 per dagdeel; voor leden van de bibliotheek € 5 en voor houders van een Ooievaarspas € 2,50. Zie tegen die tijd: bibliotheekdenhaag.nl/leren/cursus.

Bouwen en breken

CPB

Het Centraal Plan Bureau heeft het kantoorpand aan Van Stolkweg 14 verlaten. De voormalige eigenaar had al het plan opgevat om het pand weer geschikt te maken voor bewoning in de vorm van appartementen. De huidige eigenaar heeft dat idee verder ontwikkeld en een plan gemaakt voor in totaal 48 appartementen. Wij juichen als wijkvereniging dit idee in principe toe. Het pand is indertijd voor de oorlog gebouwd als woonhotel; het terugbrengen van de woonfunctie zou in onze wijk goed passen. Bij de presentatie van de plannen bleken er echter een aantal grote bezwaren te kleven aan de voorgenomen ontwikkeling:

1) De huidige garages zouden vervangen gaan worden door een 4-lagige opbouw, waarin per verdieping een appartement kon worden gevestigd. Het pand wordt dan tot op de erfrens uitgebreid, waardoor een fraaie oude boom in de tuin van de burens zou moeten verdwijnen. Door de hoogte zouden de achterliggende woningen aan de Kanaalweg minder licht en uitzicht krijgen. Daarnaast zou een massief woonblok ontstaan dat niet past in het luchtige karakter van de wijk.

2) Er zou een dakopbouw worden gerealiseerd die niet voldoet aan de beheersverordening, die het aanzien van het pand zou schaden en licht wegneemt voor de flats aan de Kanaalweg.

3) De verkeersafwikkeling van de bewoners zou (deels) plaats moeten vinden via de uitgang aan de Kanaalweg waarop een zeer beperkt recht van overpad rust. Vanuit verkeerskundig oogpunt en vanwege de aanzienlijke -illegale- verzwaring van het recht van overpad een ongewenste oplossing.

In goed overleg met de bewoners van het achtergelegen appartementengebouw heeft de wijkvereniging de bezwaren aan de gemeente gestuurd (zie de website) en nogmaals met de ontwikkelaar om de tafel gezeten om deze bezwaren toe te lichten. De gemeente heeft de bouwvraag buiten behandeling gesteld omdat de gevraagde gegevens niet (tijdig) werden aangeleverd. Het is nu dus stil op dat front.

Los van de inhoudelijke bezwaren zijn wij ook niet erg te spreken over het gebrek aan overleg met omwonenden (en natuurlijk de wijkvereniging). Wij zijn er voorstander van dat de ontwikkelaar in dit soort grotere ontwikkelingen investeert in goed overleg en afstemming met burens. Het is toch goed gebruik dat een ieder bij voorgenomen verbouwingen zijn burens informeert! Wij

blijven de ontwikkeling volgen. Een fraai hersteld appartementengebouw, dat voldoet aan de eisen van verkeer, ruimtelijke ordening en Rijksbeschermd stadsgezicht ingepast in een fraaie groene omgeving, zou een sieraad voor de wijk kunnen zijn.

PARKWEG 2

Ook voor Parkweg 2 zijn plannen ontwikkeld om de huidige kantoorfunctie om te zetten naar wonen (appartementen). De ontwikkelaar heeft een eerste voorstel met het bestuur van de wijkvereniging besproken en op 2 december een informatieavond georganiseerd voor direct omwonenden. Wij dringen er altijd op aan om het groene karakter van de omringende tuinen zo veel mogelijk te handhaven. De opzet van vrijstaande villa's in grote groene tuinen is wat van het Van Stolkpark zo'n unieke woonomgeving maakt.

VCL

Het VCL krijgt een geheel nieuw schoolgebouw; alleen de villa op de hoek van de Parkweg/het Van Stolkplein blijft bestaan. Sinds september gaan de leerlingen tijdelijk

naar het schoolgebouw van het voormalige Aloysiuscollege in het Benoordenhout. De sloop van het VCL is gestart. Dat wil zeggen: eerst wordt het pand inwendig gestript, vanaf januari wordt er daadwerkelijk gesloopt en vervolgens gaat het puin afgevoerd worden. Er is een vaste route afgesproken met de gemeente voor aan- en afvoer van puin en materialen. De huizen in de directe omgeving van het VCL en langs de vrachtroute zijn bouwkundig geïnventariseerd zodat eventuele schade als gevolg van de werkzaamheden of het vervoer later makkelijk kan worden vastgesteld. De bouwplannen kunt u vinden op de website van het VCL. Het is de bedoeling om het wandplastic van Escher zorgvuldig te verwijderen en opnieuw een plek te geven in of aan het nieuwe schoolgebouw. Het terrein is in zijn geheel afgeschermd met hekken en er is ook 's nachts bewaking aanwezig. Helaas zijn dat soort maatregelen tegenwoordig noodzakelijk. Meteen na aflevering van de hekken op het terrein zijn er al een tiental gestolen. Je vraagt je af hoe je ongezien tien of meer hekwerken van 2 bij 2 meter kunt afvoeren door de wijk!

De sloop van het VCL is begonnen. De paardjes worden voorzichtig verwijderd.

BROCHURE HOUD HET VAN STOLKPARK MOOI!

Afgelopen februari hebben wij een brochure ten doop gehouden met de titel "Houd het Van Stolkpark mooi!". In de brochure is een aantal regels, die voortvloeien uit de beheersverordening en die betrekking hebben op de overgang van publieke ruimte naar privéruimte, toegelicht met het doel onze wijk zo mooi mogelijk te houden. Erfafscheidingen tussen tuin en stoep en tussen tuinen onderling, opritten, fietsenschuurtjes en dergelijke hebben aandacht gekregen met foto's en voorbeelden van goede oplossingen. Ook in onze wijk proberen we bewoners erop attent te maken dat ontstening belangrijk is, niet alleen voor de natuurlijke bewoners van de tuin (vogels, insecten), maar ook voor een beter klimaat en de waterhuishouding. Ieder adres heeft de brochure ontvangen. Iedere nieuwe bewoner wordt ermee verblijd. Mocht u de brochure zijn kwijtgeraakt, laat het weten door middel van een mailtje. U krijgt dan een nieuwe aangeleverd.

CROWNE PLAZA

Boudewijn Martens, directeur van het hotel, stuurde ons op 27 november het onderstaande bericht. Vooral met het verfraaien en vergroenen van het parkeerterrein zijn we erg blij. Ook liet hij ons weten dat we voor onze Nieuwjaarsborrel van harte welkom zijn in Crowne Plaza.

Maandag 28 november a.s. beginnen we met een grote verbouwing. De 99 kamers in de originele vleugel worden volledig gerenoveerd: de badkamers worden afgebroken en in volledig nieuwe stijl weer opgebouwd (geen bad, alleen een regendouche), het interieur van de kamers wordt aangepakt, de kozijnen en de deur naar het balkon worden vervangen door een glazen wand met schuifdeur, en het balkon helemaal opgeknapt. Als alles loopt zoals het moet worden de kamers op 31 maart 2017 weer opgeleverd.

Daarnaast gaan we in januari en februari de Residentie, Oranjezaal en Parkzaal renoveren met een nieuw tapijt, plafond, verlichting, verwarming, entree-deuren en climate control – en een state-of-the-art videoscherm op de muur van de Residentie. In februari gaan we ook de parking voor het hotel opknappen: nieuwe slagbomen, een vijver, meer oplaadstations voor auto's, bomen en heggen en een extra looppad van de parking naar de draaideur.

Uiteraard blijven de nieuwe vleugel (75 kamers), de Healthclub & Spa, Brasserie BRUT en de Staten & Gallery gewoon open.

Els Fischer